

MEMORIA ANUAL 2014

Cluster de la Indústria Química de les Illes Balears

PLA ESTRATÈGIC DEL CLÚSTER

Des de l'inici del 2013, hem actuat guiats pel Pla Estratègic que vos hem adjuntat a la documentació de l'Assemblea.

Fins ara hem treballat amb elements filosòfics (missió i visió), elements analítics (situació geo-econòmica i diagnòstic sectorial) i finalment vàrem arribar al punt d'identificar els elements operatius (objectius generals, eixos estratègics, objectius específics, accions i indicadors).

Els **objectius generals** identificats al resum executiu (pàg. 3 del Pla Estratègic):

- Afavorir la cooperació públic-privada i la triple hèlix Govern/Universitat/Empreses
- Identificació i impuls a la innovació.
- Millora de la competitivitat de les empreses.
- Sostenibilitat i millora de la mobilitat dels productes i matèries primeres
- Capacitació dels recursos humans de les empreses.
- Internacionalització i creació de riquesa i ocupació.

PLA ESTRATÈGIC DEL CLÚSTER

Així, la definició dels **eixos estratègics** del Clúster es deu més a l'aplicació d'estratègies de reorientació i generadors d'avantatges competitives que en estratègies de mera supervivència com expressaven organitzacions empresarials clàssiques. Aquesta proactivitat demostrable es l'essència i raó de ser del model clúster aplicat al nostre sector.

Durant una sèrie d'anys ens hem lamentat en el sentit que les amenaces al sector justament s'aplicaven sobre les nostres debilitats (escassa capacitat negociadora en front de les grans superfícies i les grans cadenes hoteleres amb l'afegit que els nostres costos de producció creixien per l'augment de taxes energètiques i transports, per exemple).

PLA ESTRATÈGIC DEL CLÚSTER

Amb aquestes premisses, el nostre **Pla Estratègic 2013-2015** va identificar uns eixos estratègics que han guiat les nostres actuacions: INNOVACIÓ, CAPACITACIÓ, SOSTENIBILITAT.

Vos presentem un resum molt breu de totes aquestes actuacions fetes durant el 2014 i part del 2015.

En tot moment hem treballat esperant la incorporació del Govern a l'impuls dels clústers de les Illes Balears. Finalment, el mes de maig de 2015 aquest impuls s'ha traduït en una convocatòria per la consolidació i els projectes col·lectius liderats per el Clúster.

Ara es moment d'emprendre una nova dimensió d'actuació, on tenim que reorientar les nostres debilitats, fer-nos forts en la defensa del mercat interior i ser clarament ofensius en camps d'oportunitat com la proximitat, la confiança, la innovació aplicada a la desinfecció i la higiene en el sector turístic, la sostenibilitat i l'estalvi d'aigua.

EIX ESTRATÈGIC: INNOVACIÓ

Objectius	Accions	Realització
REPRESENTATIVITAT		
Aconseguir una massa crítica de socis (empreses i entitats) per a desplegar el Clúster.	Presentació del clúster a empreses del sector químic i sol.licitar l'afiliació. Idem per entitats vinculades a l'innovació al sector.	Socis any 2013 = 21 empreses i entitats col.laboradores Socis any 2014 = 28 empreses i entitats col.laboradores Socis any 2015 = 32 empreses i entitats col.laboradores (Veure llistat d'empreses) Tot l'any
Presència als medis de comunicació	Desenvolupament d'una web del clúster i utilització de xarxes socials.	Web realitzada: www.cliqib.org Twitter: @clusterquimic 4t trimestre
FINANÇAMENT		
Treballar en equilibri pressupostari.	Realització de reunions per el seguiment del pla econòmic del clúster	6 reunions de Junta Directiva i 6 reunions de grups de treball. Tot l'any

EIX ESTRATÈGIC: INNOVACIÓ

PROMOCIÓ DE LA INNOVACIÓ AL SECTOR.

Difusió dels beneficis de la innovació per a les empreses

Participació i/o realització de jornades, tallers i seminaris sobre temàtiques innovadores sectorials.

- Assistència a Expoquímia (2014) 30/09/14
- Jornada de introducció a la implantació de sistemes d'autocontrol en piscines i spas. (2014, amb Saniconsult i la DGSP) 8/05/14
- Jornada de normalització i innovació (2014, amb la DGSP i SIAM) 14/11/14
- Taller de novetats en seguretat industrial (2014, amb Sinèrgies) 28/01/14
- Taller de presentació d'eines TIC per la gestió del autocontrol en piscines (2015, amb Biolinea) 28/01/15
- Taller sobre innovació en bugaderia industrial (2015, amb Girbau i Brightwell) 17/03/15
- Jornada Smart Chemistry (2015, amb Biolinea, SIAM i Balears.T) 14/04/15
- Taller d'innovació Aigua (2015, amb la DGUR i el Clúster CWP) 18/06/15

EIX ESTRATÈGIC: INNOVACIÓ

PROMOCIÓ DE LA INNOVACIÓ AL SECTOR.

<p>Agregar al ecosistema innovador del clúster a universitats i centres tecnològics vinculats al sector.</p>	<p>Signatura de convenis amb universitats i centres tecnològics.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Centres Tecnològics: FFR (nº CT ...) 17/01/2014 i amb LEITAT (nº CT...) 15/12/2014 - Conveni amb la UIB 10/12/2014 - Conveni amb el Grup d'Investigació FITRACE 15/12/2014
<p>Expansió cap a les relacions amb altres clústers innovadors nacionals o internacionals</p>	<p>Signatura de convenis de col.laboració amb altres clústers nacionals o internacionals.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Conveni actualitzat amb Turistec (provinent de 2013) - Conveni signat amb el Clúster Català de l'Aigua (CWP). 21/11/2014 - Conveni signat amb el Beauty Clúster Barcelona (11/09/ 2015)
<p>Generació de projectes relacionats amb RIS3 i PCTIB</p>	<p>Preparació de projectes dins l'àmbit del sector químic vinculats a la innovació</p>	<p>Projecte "Alternatives al NaClO com desinfectant de referència en aigües recreatives" (2014, amb FITRACE) ... la part FITRACE finançada per una ACC ESP I+D 2014. nov-14/juliol-15</p> <p>Projecte "SDS mobile" (2014-2015). ... projecte a presentar a la línia C de la convocatòria. feb-14/juliol-15</p>
<p>Increment de les vendes de les empreses per innovacions en el marketing</p>	<p>Treballs de grup amb empreses del sector per analitzar la viabilitat de diferents iniciatives</p>	<p>Visites a empreses amb reunions personalitzades amb gerència per determinar accions al sector per adaptar la innovació en marketing o vendes. Tot l'any</p>

EIX ESTRATÈGIC: CAPACITACIÓ

Objectius	Accions	Realització
CAPACITACIÓ PER COMPETIR EN MERCATS GLOBALITZATS		
Capacitació en seguretat en aplicació de la normativa de transport de mercaderies perilloses (ADR-IMDG).	Realitació de cursos complets tot combinant les tres àrees temàtiques que necessàriament tenen que armonitzar-se en futures modificacions normatives via Unió Europea.	<ul style="list-style-type: none"> - Curs de Seguretat Química II 20/03/14 - Curs de Seguretat Química III 27/10/14 - Curs de Seguretat Química IV 19/03/15
Capacitació en aplicació de la normativa d'emmagatzament de productes químics (MIE - APQ)		
Capacitació en aplicació de la normativa d'avaluació de productes químics i etiquetat (REACH i CLP)		
Formació específica del personal del clúster per la transferència de coneixements a les empreses.	Assistència a cursos de formació per la capacitació en temàtiques dels eixos estratègics del clúster	<ul style="list-style-type: none"> - Curs de control d'aigües recreatives (2014 - Saniconsult). 4t trimestre-2014 - Curs de Conseller de Seguretat (2014 - FBT / DG Transports) oct-nov-2014 - Jornada d'Inmersió Estratègica Aigua (2014) CWP. 11/11/14

EIX ESTRATÈGIC: CAPACITACIÓ

QUALITAT		
Facilitar coneixements i/o acords per el control de qualitat del producte i les matèries primeres.	Signatura de convenis de col.laboració amb laboratoris de d'assaig i/o centres de coneixement	<ul style="list-style-type: none"> - Conveni amb Quimiotest SL (renovació) - Conveni amb Saniconsult SL (renovació) - Conveni amb Biolinea Int SL 24/02/2015 - Preverisk Services Group 2/06/2015
INTERNACIONALITZACIÓ		
Incorporació a xarxes comercials i d'investigació.	Treball amb les empreses per determinar perfils de oferta/demanda per la EEN	<ul style="list-style-type: none"> - Publicat el perfil de Cliqlb a la EEN (renovació)
Formació específica a les empreses sobre internacionalització i/o patents.	Assistència o organització de tallers per la internacionalització.	<ul style="list-style-type: none"> - Assistència al taller de l'IDI (2014) 1T 2014

EIX ESTRATÈGIC: CAPACITACIÓ

ADAPTACIÓ SECTOR A DIRECTIVES COMUNITARIS		
Difusió i explicació del procés d'adaptació del sector a diverses directives UE (CLP/REACH/BIOCIDES)	Difusió, explicació i suport en l'adaptació de les directives a tots els socis del sector.	Correus electrònics, newsletters, etc... Tot l'any
Anàlisi del grau d'implantació de les normatives UE a les Pymes del clúster	Auditories de Seguretat i verificació del compliment de les normatives REACH/CLP/BIOCIDES	- S'han realitzat 12 auditories de seguretat (2014 - 2015) 3r trimestre 2014.
Vigilància de punts crítics d'adaptació a normatives UE	Verificació del pas de les Fitxes de Seguretat (antigues) a les noves FDS REACH	- Assistència en la generació de FDS a partir de software específic de càlcul de risc químic (Chemeter). Tot l'any - Assistència en la generació de FDS amb metodologia no TIC. Tot l'any
	Verificació de adaptació a sistemes TIC en la generació de Fitxes de Toxicologia.	- Assistència en la implantació de sistemes TIC de generació i enviament de FTOX. Tot l'any - Assistència en la generació de FTOX particulars Tot l'any
	Verificació de adaptació del GHS (Sistema Globalment Armonitzat d'Etiquetatje) i l'armonització amb CLP	- Preparació de material informatiu a incorporar per part de les empreses sobre nous pictogrames i frases de seguretat Tot l'any - Assistència en l'implantació del GHS Tot l'any
	Verificació de la traçabilitat de la informació de seguretat en la cadena de subministrament.	- Estudi i discussió dels criteris d'aplicació europeus (ECHA) i locals (DG Salut Pública). Gener 2014-abril2014 - Preparació de sistemes TIC per donar suport a la traçabilitat. abril2014

EIX ESTRATÈGIC: SOSTENIBILITAT

Objectius	Accions	Realització
MILLORA DE L'INTERACCIÓ DEL SECTOR QUÍMIC I EL TRANSPORT		
Facilitar que les empreses del clúster disposin d'un conseller de seguretat amb competències sobre seguretat, sostenibilitat, i transport de mercaderies perilloses.	Assessorament com a consellers de seguretat de les empreses del sector amb un tècnic extern que realitzaria aquesta funció.	<ul style="list-style-type: none"> - El tècnic de CliqIB figura com Conseller de Seguretat a 19 empreses - Assessorament com a conseller de seguretat - Tot l'any - Informes de seguretat - Primer trimestre de l'any
Actuacions enfocades a la reducció dels costs energètics del transport de mercaderies.	Anàlisi de sistemes de reducció del consum energètic en el transport	<ul style="list-style-type: none"> - Conveni amb Ecocars SL per l'utilització de sistemes innovadors de eficiència energètica als vehicles. Abril 2014
REDUCCIÓ DE RESIDUS I POTENCIALS CONTAMINANTS		
Anàlisi del grau d'implicació de les empreses amb la reducció en origen i la reutilització d'envases	Estudi de la tipologia d'envases utilitzats i la capacitat de sistemes de retorn	<ul style="list-style-type: none"> - Estudi de la normativa i recomenacions generals. 1r-2n trimestre 2014
Anàlisi de la responsabilitat de les empreses amb el potencial contaminant a sol industrial i urbà.	Estudi de la normativa que regula aquestes responsabilitats i planificació d'actuacions innovadores en prevenció	<ul style="list-style-type: none"> - Estudi de la normativa i recomenacions generals. 1r -2n trimestre 2014

EIX ESTRATÈGIC: SOSTENIBILITAT

PROMOCIO DE LA QUÍMICA CIRCULAR I LA PRODUCCIÓ ECOLÒGICA

Promoció de la "Green Chemistry" en les empreses del cluster	Assessorament per a l'obtenció de l'ecoetiqueta europea "ECOLABEL" per productes acabats.	- Informació i difusió sobre la distinció "Ecolabel" per a dos dels productes. Indústries Argui SA. desembre 2013 - gener 2014
	Estudis enfocats a l'aprofitament de cultius i matèries primeres locals per la producció de químics sostenibles.	- Participació de CliqIB en el projecte "Materials Flow Study on Majorca" per Ecover - Forum for the Future, amb col.laboració amb Balears.T i Bioib) Març 2014
	Estudi de la viabilitat de residus i altres matèries susceptibles de convertir-se en matèries primeres sostenibles.	- Conveni amb TIRME 13/04/2015

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Totes les actuacions abans esmentades han contribuït a adquirir una **consciència clara de sector** i de les **oportunitats basades en el coneixement** per assegurar la seva viabilitat com a sector industrial de referència per als pròxims anys.

En aquests moments pensam que **té sentit seguir invertint i ampliant la inversió en crear un sector químic potent i basat en el coneixement especialitzat en gestió d'aigües i resolució de problemes higiènics per a establiments turístics (piscina i spa, bugaderia, cuina, residuals,...).**

Aquest esforç orientat a minimitzar l'impacte ambiental del consum d'aigua en turisme, a facilitar el turisme de salut i relax, i a **resoldre de forma ambientalment sostenible els problemes higiènics en el turisme**, ens portarà a mig termini a exportar i vendre coneixement a totes les destinacions turístiques a una economia global.

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Els eixos d'acció de l'**Estratègia Regional de Recerca i Innovació per a l'Especialització Intel·ligent de les Illes Balears (RIS3)** en què s'emmarca l'activitat de CliQIB són:

Sostenibilitat territorial

Aquest projecte contribueix a aquest eix a través de la minimització del consum d'aigua, la substitució de químics per altres més sostenibles, la seguretat en el transport de químics i l'expansió del coneixement cap a Menorca, Eivissa i Formentera com a receptors naturals de l'exportació del coneixement en aquest àmbit.

Gestió de la innovació d'empreses turístiques

La innovació en turisme, pot venir de la mà dels proveïdors tecnològics del turisme. En aquest cas, les empreses químiques pretenen exportar el coneixement generat en l'ecosistema clúster a totes les destinacions on hi ha establiments hotelers d'origen balear.

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Els eixos d'acció de l'**Estratègia Regional de Recerca i Innovació per a l'Especialització Intel·ligent de les Illes Balears (RIS3)** en què s'emmarca l'activitat de CliQIB són:

Turisme de benestar i qualitat de vida

Aquest projecte contribueix a aquest eix a través de l'èmfasi i la contribució en el tema de gestió d'aigües, en un moment en el que s'està generalitzant la implantació d'spas i piscines, i la creació de centres de serveis compartits en les diferents destinacions de Balears reconegudes com obsoletes. És fonamental el reposicionament d'aquestes zones a través de l'oferta de productes diferenciats, i el clúster contribueix amb el coneixement generat a promoure aquest turisme de benestar i qualitat de vida.

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Els eixos d'acció de l'**Estratègia Regional de Recerca i Innovació per a l'Especialització Intel·ligent de les Illes Balears (RIS3)** en què s'emmarca l'activitat de CliQIB són:

Coneixement per al canvi turístic

El coneixement per al canvi turístic que promou aquest projecte implica:

- Coneixement en gestió d'aigües en turisme (piscina, spa, cuines, aigües grises, etc.)
- Coneixement en resolució de problemes higiènics en turisme (proliferació d'insectes, neteja ecològica de cuines i espais hotelers, neteja per a la qualitat dels serveis turístics, etc.)

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Les àrees estratègiques definides en el **Pla de Ciència, Tecnologia, Innovació i Emprenedoria de les Illes Balears 2013-2017** considerades d'interès i rellevància especials en què s'emmarca l'activitat del clúster són:

Medi Ambient

La contribució del sector químic és fonamental a la competitivitat d'un territori insular. Així, el clúster contribueix a la disminució del cost del manteniment de les instal·lacions hídriques i l'estacionalitat de les aportacions naturals, que fa aconsellable el desenvolupament d'eines per a la gestió dels recursos hídrics en condicions mediterrànies.

Una generació del coneixement i les tecnologies necessaris per facilitar una optimització dels recursos hídrics en l'àmbit de l'agroalimentació, del turisme i del medi natural.

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Les àrees estratègiques definides en **el Pla de Ciència, Tecnologia, Innovació i Emprenedoria de les Illes Balears 2013-2017** considerades d'interès i rellevància especials en què s'emmarca l'activitat del clúster són:

Ciències biomèdiques i de la salut

En un entorn ple de visitants, no sembla possible garantir una assistència sanitària de qualitat si no va acompanyada de recerca en l'àmbit de la medicina i de la salut.

La contribució d'aquest projecte a aquesta àrea estratègica del PCTIE té a veure amb la freqüència, els factors de risc i l'impacte en la salut pública de les malalties derivades d'una mala gestió higiènica i la prevenció de casos de salut pública significatius en l'àmbit turístic (salmonelosi, legionelosi, i altres brots epidèmics).

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Es preveu la reelaboració del **Pla Estratègic del Cluster** per al període 2016-2018 amb el coneixement generat fins el moment i la identificació i posada en marxa de dos projectes pilot més, que contribueixin a la diferenciació del CliQIB i el posicionament del cluster i de les empreses del cluster.

Aquests pilots donen especial relevància als conceptes de:

- Living Lab Hotel (també anomenat “Hotel Científic”).
- Smart Clúster Logistics (plataforma intel.ligent de compres i logística)

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Living Lab Hotel.

Un espai innovador per a la transferència i pilotatge de coneixement cap el sector turístic i l'indústria balear. Amb els objectius de:

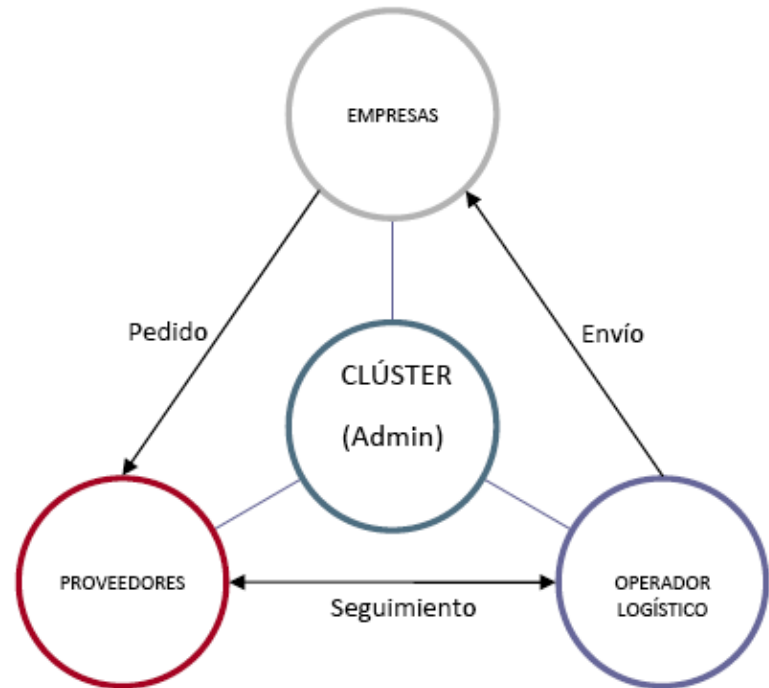
- Testejar qualsevol tecnologia a implantar
- Verificar bones pràctiques i adequació de les sol.lucions tecnològiques al client.
- Aprofitament d'infraestructures existents al entorn UIB-ParcBit (Escola d'Hoteleria, Residència d'Estudiants, Campusport, etc...)
- Efecte incrementador de la cooperació en el sector i millora de coneixement a les pymes mitjançant l'efecte tractor de les empreses punteres.

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Smart Cluster Logistics.

Una plataforma intel·ligent per la realització de compres i seguiment logístic per part de les empreses del sector. Amb els objectius de:

- Millorar la competitivitat dels productes per la reducció de cost de compra.
- Facilitar el seguiment, la traçabilitat i l'eficàcia en el transport de matèries primeres i producte acabat.

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Smart Cluster Logistics.

En definitiva una eina per lluitar amb els sobre costos derivats de la insularitat, que tots coneixem:

- Major cost per el transport marítim de MMPP i producte acabat
- Majors stock reguladors, incrementats també per la temporalitat de l'activitat.
- Majors requeriments financers per aquests stocks (i per pal·liar el diferencial entre els nostres pagaments (30-60 dies a Europa) en front dels cobraments (amb una mitjana de 180 dies a la planta hotelera).

Compensació al transport marítim i aeri derivat del REB.

Absolutament insuficient en tant el M. de Fomento aplica el criteri de “modificació proporcional para ajustar las compensaciones a la disponibilidad presupuestaria” que vol dir que, quan més exportem i importem, menys ajuts rebrem com compensació.

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Compensació al transport marítim i aeri derivat del REB.

Basta observar una evolució de 3 anys, publicada al BOE, per veure que la quantitat total percebuda per el subsector químic s'ha vist reduïda a la meitat.

LISTADO DE EMPRESAS E IMPORTES DE LA SUBVENCIÓN AL TRANSPORTE 2011-2013					
Nº	EMPRESA	IMPORTE 2011	IMPORTE 2012	IMPORTE 2013	Minigráfico
1	DISTRIBUCIONES SILLERO	28.398,46 €	13.392,22 €	10.380,29 €	
2	FUTURQUIMIA SL	19.708,25 €	11.464,66 €	10.844,80 €	
3	LEJÍAS C'AN VALERO SL	14.193,42 €	10.762,05 €	7.755,05 €	
4	PEDRO JOSE PEDROSA	8.925,95 €	5.254,24 €	4.768,19 €	
5	CONAGUA SL	- €	5.128,03 €	4.098,62 €	
6	DISTRIBUCIONES PUIG SL	6.845,10 €	4.834,02 €	4.819,00 €	
7	ECCQUIMIC BALEAR SL	6.580,17 €	3.851,30 €	4.022,71 €	
8	FAMA BALEARES SL	5.565,58 €	3.268,88 €	684,78 €	
9	KELKO QUIMICA SL	3.885,98 €	3.028,58 €	3.093,63 €	
10	DISTRIBUCIONES AGUILO CB	- €	2.775,16 €	- €	
11	INDUSTRIAS ARGUI	5.241,75 €	2.774,20 €	2.629,71 €	
12	SEBASTIA CARBONELL	4.708,26 €	2.659,49 €	- €	
13	VALLS BURGUERA SL	2.071,89 €	2.071,02 €	- €	
14	LEJIAS OLIVES SL	4.280,27 €	1.886,80 €	1.679,54 €	
15	ELISEO LLABRES SA	4.531,41 €	1.802,25 €	1.277,40 €	
16	DETERGENTES LA PALMERA SL	2.935,79 €	1.515,75 €	1.402,03 €	
17	WILL KILL	2.268,80 €	1.331,24 €	795,20 €	
18	ROSA Mª JULIA	751,50 €	677,57 €	657,51 €	
19	LLADOPOŁ SL	711,94 €	624,21 €	724,43 €	
20	BARRACHINA DISTRIBUCIONES SL	921,53 €	413,33 €	372,73 €	
21	GABRIEL MIR	1.477,49 €	- €	- €	
	TOTAL SUBVENCIONADO EMPRESAS	124.003,54 €	79.515,00 €	60.005,62 €	

CONSOLIDACIÓ DEL CLÚSTER

Conclusions

- Malgrat la lluita per a la defensa i consolidació del mercat interior és prioritari per a la indústria balear, la incorporació del valor afegit de la innovació com a filosofia empresarial, la qual cosa ens farà sostenibles en el temps.
- L'evolució cap a empreses integrals de solucions higièniques aplicades al turisme és la clau per a la competitivitat basada en el coneixement i facilita la possibilitat d'internacionalització i venda dins una economia globalitzada.
- La "coopetència" dins un ecosistema balear innovador fonamentat en els clústers (amb la col·laboració de l'acadèmia, l'administració i l'empresa) és el camí per arribar-hi.